

Sygn. akt I C 48/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2015 r.

Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Bartłomiej Rajca

Protokolant: Mirosława Mękarska

po rozpoznaniu w dniu 25 czerwca 2015 r. w Środzie Śląskiej na rozprawie

sprawy z powództwa Z. W.

przeciwko Gminie K.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej Gminy K. na rzecz powoda Z. W. kwotę 2.374,12 zł (dwa tysiące trzysta siedemdziesiąt cztery złote 12/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 27 października 2012 r. do dnia zapłaty;

II. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 736 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Powód Z. W. wniósł w dniu 14.01.2014 r. pozew przeciwko stronie pozwanej Gminie K. o zasądzenie na jego rzecz kwoty 2.374,12 zł (rozszerzając powództwo pismem z dnia 04.04.2014 r. o ustawowe odsetki od tej kwoty od dnia 27.10.2012 r. do dnia zapłaty) oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu powód twierdził, że posiadając działkę przy ul. (...) w S. postanowił wraz z pozostałymi mieszkańcami ul. (...) w dniu 12.11.2006 r. podjąć wspólną inicjatywę budowy drogi na tej ulicy wraz z oświetleniem i odwodnieniem. W tym celu zwrócił się do lokalnych władz tj. strony pozwanej o dofinansowanie planowanej inwestycji. W związku z powyższym właściciele działek przy tej ulicy wybrali Komitet (...) i upoważnili U. Z. oraz powoda do dokonywania wszelkich czynności związanych z planowanym przedsięwzięciem. Potwierdzeniem powyższej decyzji było zebranie mieszkańców ul. (...) w dniu 02.12.2006 r., w którym potwierdzono i skonkretyzowano pełnomocnictwo U. Z. oraz powoda do takich czynności jak zebranie środków finansowych na inicjatywę lokalną, ich gromadzenie na specjalnie utworzonym rachunku oraz dysponowanie nimi. W dniu 04 grudnia 2006 r. U. Z. i powód zwrócili się po raz pierwszy do Burmistrza strony pozwanej A. K. o dofinansowanie inicjatywy mieszkańców.

W dniu 29 września 2008 r. U. Z. oraz powód złożyli wniosek o rozpoczęcie w 2009 r. budowy drogi gminnej wraz z oświetleniem i elementami inżynierii ruchu przy ul. (...) w S. w trybie inicjatyw lokalnych. Całkowity koszt budowy został oszacowany na kwotę 132.589,42 zł na podstawie kosztorysu inwestorskiego sporządzonego przez M. N. (1). Udział inicjatora w całości kosztów inwestycji ustalono na 10 %, a zadeklarowana wielkość współfinansowania przez inicjatora została ustalona na 8.165,30 zł.

Powód w imieniu inicjatora wpłacił dnia 23.04.2009 r. na rzecz pozwanej kwotę 25.000 zł na poczet udziału inicjatora w inwestycji w ramach inicjatywy lokalnej, co miało miejsce jeszcze przed zawarciem umowy między stroną pozwaną a komitetem budowy.

Na podstawie wniosku o rozpoczęcie inwestycji z dnia 29.09.2008 r. strona pozwana w dniu 24.11.2009 r. zawarła z powodem i U. Z. jako przedstawicielami umowę (...) (...) o realizację inwestycji w trybie inicjatyw lokalnych w 2009 r. Strony umówiły się na realizację projektu w dwóch etapach, w związku z czym ww. umowa dotyczyła etapu I, na który

składała się budowa oświetlenia drogowego. Strony określiły wstępny koszt inwestycji na kwotę 137.684 zł, przy czym nakłady strony pozwanej określono na kwotę 123.915 zł natomiast udział inwestora na kwotę 13.769 zł, co stanowiło 10 % inwestycji.

Zatwierdzenie projektu budowlanego oraz udzielenie pozwolenia na budowę linii kablowej oświetlenia zewnętrznego ulicy (...) w S. nastąpiło w decyzji nr (...) Starostwa Powiatu (...) z dnia 23 września 2008 r. na rzecz inwestora J. K., który w dniu 19 października 2009 r. wyraził zgodę na przeniesienie pozwolenia na budowę na rzecz Gminy K..

I etap inwestycji został zakończony w roku 2010. Pismem z dnia 07.04.2010 r. strona pozwana wyznaczyła termin odbioru robót budowlanych na 09.04.2010 r.

Przed złożeniem wniosku o rozpoczęcie inwestycji w ramach II etapu inwestycji U. Z. w imieniu inicjatora wpłaciła w dniu 06.09.2010 r. kwotę 32.000 zł na rzecz strony pozwanej tytułem udziału inicjatora w kolejnym etapie inwestycji.

W związku z zakończeniem I etapu inwestycji Komitet (...) ul. (...) w S. dnia 22 września 2010 r. złożył wniosek o rozpoczęcie w 2011 r. II etapu inwestycji budowy drogi wraz z odwodnieniem nawierzchni. Całkowity koszt inwestycji oszacowano w nim na kwotę 1.444.839,90 zł na podstawie kosztorysu inwestorskiego. Udział inicjatora w całości kosztów inwestycji ustalono na 10 %, a zadeklarowana wielkość współfinansowania przez inicjatora została ustalona na 144.483,99 zł.

Decyzją nr (...) z dnia 30 lipca 2010 r. Starostwo Powiatu (...) zatwierdziło projekt budowlany oraz zezwoliło W. F., działającemu w imieniu strony pozwanej, na budowę drogi na ul. (...) w S. wraz z odwodnieniem nawierzchni.

Pomimo licznych starań ze strony powoda nie doszło do sformalizowania etapu II budowy w postaci podpisania przez strony umowy o realizację inwestycji w trybie inicjatyw lokalnych. Mimo tego inwestycja była prowadzona i została sfinalizowana. W dniu 12 czerwca 2012 r. nastąpił odbiór inwestycji przez pozwaną.

W dniu 26 października 2012 r. powód złożył wniosek o rozliczenie rzeczowo-finansowe budowy. W związku z tym, że I etap nie został rozliczony oddzielnie, należało rozliczyć koszty z obydwu etapów inwestycji. Według obliczeń mieszkańców ich wpłaty wyniosły łącznie 145.311,93 zł, przy czym koszty inwestycji wyniosły ok. 764.000 zł. W związku z tym 10 % tej kwoty to 76.400 zł. Po ustaleniach z C. S., który był odpowiedzialny za realizację budowy ze strony pozwanej ustalono łączną nadpłatę mieszkańców ul. (...) na kwotę 68.849,34 zł. Strona pozwana jednak zanegowała wskazaną kwotę, wskazując na niewłaściwą interpretację ustaleń dokonanych przez inicjatora i pozwaną.

Powód wniósł skargę z dnia 16.11.2012 r. na działania Burmistrza do Regionalnej Izby Obrachunkowej, która jednak uznała się za niewłaściwą i sprawę przekazała dalej.

Celem polubownego załatwienia powstałego sporu powód wraz z innymi mieszkańcami ul. (...) wezwali pozwaną do zapłaty spornej kwoty, jednakże pozwana podtrzymała swoje wcześniejsze stanowisko.

Powód podniósł, że pierwszy etap budowy tj. etap budowy oświetlenia przy ul. hebanowej został z mieszkańcami ul. (...) rozliczony finansowo. Natomiast przy drugim etapie obejmującym budowę już nawierzchni drogi wraz z odwodnieniem mieszkańcy wpłacili większy udział w kosztach inwestycji, przekraczający 10 % wcześniej deklarowanego udziału. Koszty drugiego etapu inwestycji wyniosły 764.625,95 zł. Zgodnie z ustaleniami, że udział inicjatora będzie wynosił 10 %, to łączna kwota, jaką mieszkańcy powinni byli zapłacić, wynosi 76.462,59 zł, natomiast mieszkańcy w rzeczywistości wpłacili łącznie kwotę 145.311,93 zł. Z matematycznego wyliczenia wynika więc, że mieszkańcy zapłacili pozwanej o 68.849,34 zł za dużo. Ponieważ działek, których właściciele – mieszkańcy partycypowali w przedsięwzięciu było 29, dlatego każdy z mieszkańców powinien był zapłacić stronie pozwanej kwotę w wysokości 2.636,16 zł. W związku z nierozliczeniem się strony pozwanej z inicjatorem każdy mieszkaniec zapłacił kwotę 5.010,76 zł, tj. o 2.374,12 zł większą niż winien wynieść jego udział.

Powód podniósł, że podstawą stosunku prawnego stron były przepisy ustawy z dnia 24.04.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz uchwała nr V/56/07 z dnia 23.02.2007 r. w sprawie kierunków działania

Burmistrza Miasta i Gminy K. w zakresie realizacji inicjatyw lokalnych, w której to uchwale Rada Miejska dokładnie określiła zakres przedmiotowy jak również warunki finansowania inicjatyw lokalnych. Wysokość maksymalnego udziału pozwanej w inwestycji budowy dróg gminnych został określony na 90 % w załączniku nr 1 do ww. uchwały. Powód podniósł, że mimo niepodpisania umowy między stronami dotyczącej drugiego etapu budowy, należy przyjąć, że strony zawarły dorozumianą umowę na podstawie wniosku powoda i U. Z. z dnia 22.09.2010 r. oraz na podstawie wcześniejszych ustaleń z okresu I etapu budowy. Strona pozwana przyjęła bowiem wpłatę od mieszkańców na poczet obu etapów budowy w łącznej kwocie 145.311,93 zł, która w przybliżeniu odpowiadała udziałowi inicjatora w wysokości 10 %, a obydwa etapy budowy zostały zrealizowane.

Powód podniósł, że dochodzona przez niego kwota w wysokości 2.374,12 zł nie stanowiła darowizny na rzecz strony pozwanej, lecz została wpłacona w kwocie zbyt wysokiej w stosunku do ustaleń stron określających udział inicjatora na 10 % kosztów inwestycji, a strony pozwanej na 90 % kosztów inwestycji.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła w pierwszej kolejności o odrzucenie pozwu, a z ostrożności procesowej wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na rzecz strony pozwanej od powoda zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

Strona pozwana podniosła w pierwszej kolejności, że powód nie ma legitymacji czynnej z uwagi na brak zdolności procesowej. Strona pozwana wskazała, że proces inwestycyjny, który jest źródłem roszczenia powoda miał dwóch inwestorów: Gminę K. oraz Komitet (...) przy ul. (...) w S.. Powód razem z U. Z. był upoważniony przez właścicieli działek położonych przy ul. (...) w S. do reprezentowania ich interesów na czas trwania inwestycji. Powód już na etapie przedsądowym wskazywał, że działa w imieniu i na rzecz Komitetu (...) przy ul. (...). Tym samym powód potwierdził, że na gruncie niniejszej sprawy nie ma umocowania do samodzielnego popierania powództwa. Skoro zaś umocowanie powoda do działania w imieniu Komitetu trwało w okresie prowadzenia inwestycji, z chwilą jej zakończenia powód nie może skutecznie dochodzić roszczenia objętego żądaniem pozwu. Stron pozwana powołała się w tym zakresie na orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 31.01.2001 r. (sygn. akt I ACa 1083/00). Powyższa wspólność praw i obowiązków wyklucza dopuszczalność żądania zwrotu kwoty dochodzonej pozwem. Powód stwierdził, że dochodzona należność jest szacowanym przez powoda wkładem własnym wniesionym do Komitetu (...). Tymczasem w niniejszej sprawie mamy do czynienia ze współwłasnością łączną środków pieniężnych po stronie członków komitetu. Trudno zakładać zdaniem strony pozwanej istnienie udziałów co do złożonych środków pieniężnych, skoro powód nie wykazał w jakim zakresie każdy z członków komitetu miał prawo dysponowania zgromadzonymi środkami. Dysponentem tych środków był wyłącznie komitet i tylko wszyscy jego członkowie mieliby status dysponenta roszczenia o zwrot wkładu własnego.

Ponadto strona pozwana podniosła, że przedmiot inwestycji realizowanej przy ul. (...) dotyczył zadań ze sfery użyteczności publicznej, o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Komitet (...) działał w tym przypadku jako organizacja pożytku publicznego, stanowił on bowiem formę aktywizacji mieszkańców pod postacią komitetu aktywności lokalnej. Taki komitet był niczym innym jak dobrowolnym i samorządnym zrzeszeniem utworzonym w celu niezarobkowego zrealizowania przedsięwzięcia służącego zaspokojeniu zbiorowych potrzeb lokalnej wspólnoty samorządowej, polegającego na realizacji oznaczonej inwestycji. Procedura realizacji przedsięwzięcia była uregulowana uchwałą Rady Miejskiej w K. nr V/56/07 z dnia 23.02.2007 r., która precyzowała treść wniosku, jaki powinni składać zainteresowani realizacją zadania w ramach inicjatywy, procedurę jego akceptacji oraz zasady zawierania umów z podmiotami, z którymi gmina współdziałała przy wykonywaniu przedsięwzięcia objętego inicjatywą. Przyjęcie poszczególnych typów zadań do realizacji wymagało wniesienia przez zainteresowanych mieszkańców minimalnego (określonego na gruncie uchwały) wkładu finansowego. W przypadku zadań dotyczących budowy dróg gminnych wraz z oświetleniem, wkład mieszkańców nie mógł być mniejszy niż 10 % ogólnych kosztów przedsięwzięcia. Punktem wyjścia dla ustalenia wysokości wkładu komitetu miała być wycena kosztorysowa. Stanowisko strony pozwanej wzmacnia fakt, że o kosztorysie, jako podstawie ustalenia wkładu mieszkańców, mówi ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie w obecnym brzmieniu. Zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej zawarto umowę w dniu 24 listopada 2009 r., która dotyczyła I etapu inwestycji.

Środki deklarowane przez mieszkańców biorących udział w inicjatywnie były gromadzone na rachunku prowadzonym przez gminę i przez obie strony były uważane za darowiznę, na co wskazuje umowa z dnia 24.11.2009 r., o czym traktuje § 5 i 6 tej umowy. W konsekwencji również świadczenie powoda miało charakter darowizny w rozumieniu art. 888-902 Kc. Takiej wpłacie można przypisać cechę nieekwiwalentności i dobrowolności, które są istotą darowizny. Darowizna została wniesiona przez Komitet (...) drogi, który inicjując budowę szczególnie mocno eksponował fakt dobrowolności świadczenia. Inne inwestycje prowadzone z udziałem strony pozwanej w trybie inicjatyw lokalnych oparte były na takich samych założeniach, jak w przypadku drogi na ul. (...) w S., gdyż strona pozwana nie stosowała odrębnych regulacji prawnych.

Dodatkowo strona pozwana podniosła, że żądanie pozwu, którego źródłem jest inwestycja prowadzona w trybie inicjatyw lokalnych, nie zasługuje na ochronę z uwagi na sprzeczność z zasadami współżycia społecznego, rozumianymi jako zasady słuszności oraz sprzeczność ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa. Uruchomienie procesu inwestycyjnego zostało zapoczątkowane na wniosek samych mieszkańców, którzy oceniali, że samo przedsięwzięcie leży w ich żywotnym interesie oraz przynosi im wymierne i niezaprzeczalne korzyści. Powództwo winno być zatem oceniane z punktu widzenia art. 5 Kc jako nadużycie prawa.

Strona pozwana podniosła też, że powód zaniechał wskazania podstawy prawnej swojego roszczenia, co nie pozostawało, zdaniem strony na przebieg i wynik sprawy, gdyż wybierając podstawę prawną powód określał granice okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, ale nadto określał granice obrony pozwanego, albowiem pozwany podejmuje tę obronę w takim zakresie jaki to wynika nie tylko z faktów, ale i ze wskazanego przepisu.

W odpowiedzi na to stanowisko strony pozwanej powód podtrzymał swoje stanowisko w całości oraz oświadczył, że zaprzecza okolicznościom faktycznym oraz zarzutom i twierdzeniom strony pozwanej poza wyraźnie przyznanymi.

Powód podniósł, że zarzut pozwanej braku legitymacji procesowej przez powoda nie zasługuje na uwzględnienie. Powód wskazał, że sam posiada legitymację procesową. Natomiast Komitet (...) na ul. (...) jest wielością osób fizycznych, których nie łączy łączny stosunek prawny, nieposiadającym osobowości prawnej oraz nieprzewidywalnym przez żaden akt prawny ani stosunek prawny. Dlatego Komitetu (...) nie należy traktować jako jednego podmiotu prawa, lecz jako nazwę określającą mieszkańców ul. (...) w S., z których każdy posiada samodzielne roszczenie wobec strony pozwanej. Powód wskazał, że Komitet (...) na ul. (...) nie jest stowarzyszeniem ani stowarzyszeniem zwykłym działającym na podstawie ustawy prawo o stowarzyszeniach, będąc luźnym zgrupowaniem mieszkańców ul. (...) nieposiadającym osobowości prawnej. Komitet (...) nie stanowił też organizacji pożytku publicznego w rozumieniu ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Komitet (...) nie był żadną organizacją pozarządową ani osobami prawnymi i jednostkami określonymi w tej ustawie oraz spółkami określonymi w tej ustawie prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Mieszkańcy złożyli wniosek o realizację inwestycji budowy drogi do Gminy na podstawie art. 19 b ww. ustawy, a nie za pośrednictwem organizacji poza rządowych czy innego podmiotu z tej ustawy. Nieadekwatne jest orzecznictwo powołane przez stronę pozwaną w tym zakresie, gdyż dotyczy komitetu społecznego utworzonego na podstawie przepisów uchwały nr 60 Rady Ministrów z dnia 13.04.1984 r. w sprawie czynów społecznych oraz pomocy państwa w ich organizowaniu i realizacji, która została uchylona z dniem 11 maja 1996 r. Regulacja ta odnosiła się do czynów społecznych, które były charakterystyczne dla starego systemu państwowego, i jest nieaktualna w obecnym stanie prawnym. Ponadto komitet społeczny w tamtej sprawie był podmiotem przewidzianym i powołanym na podstawie § 2 ust. 2 ww. uchwały Rady Ministrów, a nadto był stroną postępowania administracyjnego, a w niniejszej sprawie Komitet jest zgrupowaniem pojedynczych mieszkańców jedynie reprezentowanych przez powoda oraz U. Z.. Już we wniosku z dnia 27.09.2007 r. osoby reprezentujące mieszkańców przy ul. (...) tworzących Komitet (...), w tym powód, określili swoją formę organizacyjną nie jako osoba prawna czy podmiot nieposiadający osobowości prawnej, lecz jako osoby fizyczne i to samo dotyczy dalszych wniosków (tj. z dnia 29.09.2008 r. oraz wniosku z dnia 22.09.2010 r.) i jest to zgodne z oświadczeniami woli, jakie złożył każdy mieszkaniec osobno w formie deklaracji o dobrowolnym udziale w inwestycji lokalnej w postaci środków finansowych lub rzeczowych w wysokości 1/30 z 10 % całości inwestycji. Ułamek 1/30 z 10 % całości inwestycji tym

bardziej wskazuje na jednostkowe podejście do inwestycji budowy drogi w stosunku do każdego z mieszkańców. Oświadczenia woli stanowiły zarazem samodzielny podpis pod wnioskami o rozpoczęcie inwestycji. Ponadto umowa o realizację inwestycji z dnia 24.11.2009 r. została zawarta między pozwaną a pojedynczymi mieszkańcami jedynie reprezentowanymi przez U. Z. i powoda. Dla ułatwienia wszyscy mieszkańcy zostali nazwani zbiorczo Inicjatorem stanowiącym stroną powyższej umowy, jednakże po jednej stronie nie musi występować jeden podmiot, lecz może być ich więcej i tak jest w tym przypadku. Utworzenie Komitetu (...) miało na celu ułatwienie komunikacji między stroną pozwaną, wykonawcami drogi a wszystkimi mieszkańcami. W ten sposób wytypowano dwie zaufane osoby tj. U. Z. oraz powoda w celu reprezentacji na podstawie udzielonego im pełnomocnictwa wszystkich mieszkańców zainteresowanych inwestycją budowy drogi przy ul. (...), które to uzbierawszy większe sumy od grupy mieszkańców sukcesywnie wpłacali 10 % udziału inwestora, ale zgodnie z oświadczeniem woli każdego mieszkańca w kwocie 1/30 z 10 % wartości całej inwestycji. Wobec powyższego zdaniem powoda strona pozwana myli się, że wobec mieszkańców zachodzi współwłasność łączna środków pieniężnych, gdyż po stronie mieszkańców zachodzi współuczestnictwo formalne, dlatego każdy z nich z osobna może dochodzić swoich praw, a wobec tego powód jest uprawniony do samodzielnego wytoczenia powództwa przeciwko stronie pozwanej.

Powód zaprzeczył też zarzutowi strony pozwanej, by wpłacona kwota przez mieszkańców stanowiła darowiznę na rzecz strony pozwanej. Zgodnie z ostatecznym rozliczeniem inwestycji łącznie wszyscy mieszkańcy wpłacili kwotę znacznie przewyższającą ustalony 10 % udział inicjatora. Zgodnie z umową (...) (...) o realizację inwestycji, którą należy uważać za wzór również do drugiego etapu inwestycji oraz zgodnie z wnioskami mieszkańców o rozpoczęcie inwestycji, strona pozwana miała ponieść koszt 90 % kosztów całej inwestycji, a mieszkańcy jako inicjator – 10 % kosztów całej inwestycji. W § 6 ww. umowy mowa jest o rozliczeniu rzeczowo-finansowym po zakończeniu zadania. W związku z dokładnym określeniem udziałów stron w inwestycji oraz planowanym rozliczeniem strona pozwana była zobowiązana do oddania pozostałej kwoty wpłaconej przez mieszkańców. Określenie wpłaconych środków przez pozwaną jako darowizny jest sprzeczne z istotą inicjatywy lokalnej oraz z zasadami współżycia społecznego na podstawie art. 5 Kc. Strona pozwana jako jednostka samorządu terytorialnego wykorzystywała swoją pozycję jako podmiotu dysponującego środkami finansowymi wspierającego inicjatywę mieszkańców i pokrywającego większą część kosztów inwestycji. Intencją stron nie było uznanie udziału mieszkańców jako darowizny, lecz jako dokładnie wyliczoną część kosztów inwestycji. Koszty inwestycji ponoszone przez powoda oraz innych mieszkańców nie były w żaden sposób rozumiane jako darowizna na rzecz strony pozwanej. Ani powód ani żaden inny uprawniony mieszkaniec zainteresowany inwestycją nie nazwał ani razu udziału inicjatora jako darowizny, nawet w przelewach środków finansowych udział inicjatora nie został określony jako darowizna. Istotą darowizny jest bowiem nieodpłatne przysporzenie obdarowanemu korzyści kosztem majątku darczyńcy, wobec czego darczyńca w sposób wyraźny musi złożyć oświadczenie o przekazaniu danemu podmiotowi przedmiotu darowizny, a takiego zamiaru mieszkańcy ul. (...) nie mieli.

Powód podniósł, że budowa dróg należy do zadań własnych gminy na podstawie art. 2 ustawy o samorządzie gminnym. W związku z tym gmina powinna dochować jak najwyższej staranności w celu zapewnienia odpowiedniego użytkowania dróg gminnych. Strony w umowie o realizację inicjatywy nie ustaliły, że niewykorzystana kwota pieniężna wpłacona przez Inicjatora nie zostanie zwrócona. W § 6 tej umowy jest mowa o rozliczeniu rzeczowo-finansowym, co oznacza że nadpłata środków przez Inicjatora będzie podstawą do zwrotu odpowiedniej wysokości środków finansowych na rzecz mieszkańców. Jeżeli strona pozwana uważa, że przelane środki mieszkańców stanowią darowiznę i nie podlegają zwrotowi to rażąco narusza społeczno-gospodarcze przeznaczenie swojego prawa jako podmiotu uprawnionego do wykonywania zadania publicznego, które w dodatku stanowi jedno z jego zadań własnych. Mieszkańcy oraz Gmina realizują inwestycję w ramach współpracy, przy czym mieszkańcy są inicjatorami inwestycji, a główny ciężar realizacji spoczywa na gminie, która wspiera – również finansowo – mieszkańców, którzy sami nie byliby w stanie ponieść tak wysokich kosztów inwestycji, a ponadto jak zostało już wskazane budowa dróg oraz oświetlenia stanowi jedno z zadań własnych gminy jako jednostki samorządu terytorialnego, wobec czego strona pozwana podejmując się zadania i określając udziały stron na 90 % i 10% kosztów inwestycji powinna dochowywać ustaleń dokonanych przez strony i nie wykorzystywać środków finansowych mieszkańców bezpodstawnie się wzbogacając. Strona pozwana nie ma prawa dysponowania środkami finansowymi mieszkańców, jako słabszych stron inwestycji, w

kwocie wyższej niż całkowity 10 % udział mieszkańców, gdyż w ten sposób nadużywa swojego prawa. W związku z tym, że pozwana bezpodstawnie wzbogaciła się kosztów mieszkańców ul. (...) w S., w tym powoda, za podstawę prawną pozwu powód wskazał art. 405 Kc.

W toku postępowania prawomocnym postanowieniem z dnia 07.05.2014 r. wniosek strony pozwanej o odrzucenie pozwu został oddalony.

Nadto w toku postępowania postanowieniem z dnia 30.04.2015 r. Sąd zawiadomił się o toczącym się postępowaniu U. Z., B. C., L. S., A. Ł., P. P. (1), D. Z., J. Ś., M. J., H. W., A. B., R. G., D. G., M. G., A. N., K. P., P. T., A. T., A. A., B. B., R. W., T. G., R. K., T. W., W. B., M. K. (1) i wyznaczył im termin 14 dni na ewentualne wstąpienie do sprawy w charakterze powodów. W określonym terminie ww. osoby nie wstąpiły do sprawy w charakterze powodów.

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny:

Uchwałą nr V/56/07 z dnia 23.02.2007 r. w sprawie kierunków działania Burmistrza Miasta i Gminy K. w zakresie realizacji inicjatyw lokalnych, Rada Miejska w K. ustaliła zasady, na jakich realizowane są inicjatywy lokalne w Gminie K., rozumiane jako inwestycje i remonty w zakresie m.in. budowy dróg, realizowane przy współudziale mieszkańców. Wskazano, że współudział mieszkańców w realizacji inicjatyw lokalnych jest dobrowolny. Na zasadach określonych ww. uchwały mogą być realizowane m.in. budowa dróg gminnych wraz z oświetleniem. Określono, że źródłem finansowania inicjatyw lokalnych mogą być środki własne strony pozwanej, środki własne inicjatora oraz inne środki. Wysokość maksymalnego udziału strony pozwanej w zadaniach realizowanych w trybie inicjatyw lokalnych, gdy inicjatorem są mieszkańcy określał załącznik nr 1 do uchwały, zgodnie z którym w takim wypadku wysokość maksymalnego udziału środków z budżetu strony pozwanej w inwestycji budowy dróg gminnych wynosi 90 %. Ponadto ustalono, że udział inicjatora w realizacji inicjatywy lokalnej może stanowić udział rzeczowy lub udział finansowy. Jeżeli przy rozliczeniu końcowym zadania udział rzeczowy przekracza udział inicjatora, to różnica nie jest zaliczana na poczet udziału inicjatora i nie podlega zwrotowi. Ustalono też, że szczegółowe warunki m.in. organizacji, realizacji i współfinansowania inicjatyw lokalnych określi każdorazowo umowa zawarta pomiędzy stroną pozwaną a inicjatorem.

Dowód: - uchwała nr V/56/07 z dnia 23.02.2007 r. w sprawie kierunków działania Burmistrza Miasta i Gminy K. w zakresie realizacji inicjatyw lokalnych wraz z załącznikiem nr 1 – k.20-22, 131-133,

- uchwała nr VII/81/07 Rady Miejskiej w K. w dnia 24.04.2007 r. – k.134

- zeznania świadka M. R. – nośnik zapisu – k. 214

- zeznania świadka A. L. – nośnik zapisu – k. 214

- przesłuchanie powoda - nośnik zapisu – k. 225

- przesłuchanie Burmistrza A. K. w charakterze strony pozwanej - nośnik zapisu – k. 229

Powód będąc właścicielem działki – mieszkańcem przy ul. (...) w S. postanowił wraz z pozostałymi mieszkańcami - właścicielami działek gruntu ul. (...) w dniu 12.11.2006 r. podjąć wspólną inicjatywę budowy drogi wraz z oświetleniem i odwodnieniem. W tym celu zwrócił się do lokalnych władz tj. strony pozwanej o dofinansowanie planowanej inwestycji. W związku z powyższym właściciele działek przy tej ulicy wybrali Komitet (...) i upoważnili U. Z. oraz powoda do dokonywania wszelkich czynności związanych z planowanym przedsięwzięciem. Na zebraniu właścicieli działek - mieszkańców ul. (...) w dniu 02.12.2006 r. potwierdzono i skonkretyzowano pełnomocnictwo U. Z. oraz powoda do takich czynności jak zebranie środków finansowych na inicjatywę lokalną, ich gromadzenie na specjalnie utworzonym rachunku oraz dysponowanie nimi. W dniu 04 grudnia 2006 r. U. Z. i powód zwrócili się po raz pierwszy do Burmistrza strony pozwanej A. K. o dofinansowanie inicjatywy mieszkańców w trybie tzw. inicjatyw lokalnych.

Dowód: - protokół z zebrania mieszkańców z dnia 2.12.2006 r. –k.16

- pełnomocnictwo z dnia 12.11.2006 r. wraz z wykazem właścicieli działek –k. 17,19

- pismo Komitetu (...) z dnia 4.12.2006 r.- k.18

- przesłuchanie powoda - nośnik zapisu – k. 225

W dniu 29 września 2008 r. U. Z. oraz powód działając w imieniu własnym oraz właścicieli określonych działek – mieszkańców przy ul. (...) w S., określając się jako Komitet (...) ul. (...) w S., złożyli wniosek, na ustalonym przez stronę pozwaną druku, o rozpoczęcie w 2009 r. budowy drogi gminnej wraz z oświetleniem i elementami inżynierii ruchu przy ul. (...) w S. w trybie inicjatyw lokalnych. We wniosku w miejscu przeznaczonym na określenie formy organizacyjno-prawnej inicjatora spośród możliwości określenia „podmiot bez osobowości prawnej”, „osoba prawna”, „osoby fizyczne” zaznaczono tę ostatnią opcję. W załączniku do wniosku wnioskodawcy odwołali się do oświadczeń woli, sporządzonych na ustalonym przez stronę pozwaną druku, złożonych przy wcześniejszym, analogicznym wniosku z dnia 27.09.2007 r., w którym poszczególni właściciele działek – mieszkańcy przy ul. (...) w S. deklarowali dobrowolny udział w realizacji ww. inwestycji lokalnej w ułamku odpowiadającym ówczesnej ilości działek, których właściciele brali udział w inicjatywie tj. w 1/30 z 10 % wartości całej inwestycji. Całkowity koszt budowy I etapu budowy drogi – budowy oświetlenia przy ul. (...) został oszacowany na kwotę 132.589,42 zł na podstawie kosztorysu inwestorskiego sporządzonego przez M. N. (1). Udział finansowy w przeliczeniu na gospodarstwo domowe/działkę budowlaną określono na 441,97 zł. Udział inicjatora w całości kosztów inwestycji ustalono na 10 %, a zadeklarowana wielkość współfinansowania przez inicjatora została ustalona na 8.165,30 zł. Powód w imieniu inicjatora wpłacił dnia 23.04.2009 r. na rzecz pozwanej kwotę 25.000 zł na poczet udziału inicjatora w inwestycji w ramach inicjatywy lokalnej, co miało miejsce jeszcze przed zawarciem umowy między stroną pozwaną a komitetem budowy.

Dowód: - wniosek o rozpoczęcie inwestycji z dnia 29.09.2008 r. – k.24-26, 129-130

- potwierdzenie przelewu kwoty na rzecz Gminy K. z dnia 23.04.2009 r. – k.60

- wniosek o rozpoczęcie w 2008 r. inwestycji w trybie inicjatyw lokalnych z dnia 27.09.2007 r. wraz z wydrukiem mapy wraz oświadczeniami woli mieszkańców – k.97-127,

- wniosek M. K. (2) z dnia 21.04.2009 r. - k.139

- zeznania świadka C. S. – nośnik zapisu – k. 214,

- zeznania świadka A. L. – nośnik zapisu – k. 214

- przesłuchanie powoda - nośnik zapisu – k. 225

- przesłuchanie Burmistrza A. K. w charakterze strony pozwanej - nośnik zapisu – k. 229

Na podstawie wniosku o rozpoczęcie inwestycji z dnia 29.09.2008 r. strona pozwana w dniu 24.11.2009 r. zawarła z właścicielami określonych działek – mieszkańcami przy ul. (...) w S., wymienionymi w załączniku do umowy, reprezentowanymi przez powoda i U. Z. jako ich przedstawicielami, umowę (...) (...) o realizację inwestycji w trybie inicjatyw lokalnych w 2009 r., na ustalonym przez stronę pozwaną druku. Strony postanowiły wspólnie realizować inwestycję pod nazwą „Budowa drogi w ul. (...) w S. – etap budowa oświetlenia drogowego” położonej na działce nr (...) w trybie i na zasadach określonych w uchwałą nr V/56/07 z dnia 23.02.2007 r. w sprawie kierunków działania Burmistrza Miasta i Gminy K. w zakresie realizacji inicjatyw lokalnych. Ww. umowa dotyczyła etapu I, na który składała się budowa oświetlenia drogowego, ponieważ strony umówiły się na realizację projektu budowy drogi na ulicy (...) w S. wraz z oświetleniem w dwóch etapach.

Strony określiły wstępny koszt inwestycji na kwotę 137.684 zł, przy czym nakłady strony pozwanej określono na kwotę 123.915 zł (co stanowiło 90 % wstępnego kosztu), natomiast łączny udział finansowy i rzeczowy inwestora na kwotę 13.769 zł (udział finansowy - 8.675,30 zł oraz udział rzeczowy – dokumentacja projektowa o wartości 5.093,70 zł),

co stanowiło 10 % wstępnego kosztu inwestycji. Strony ustaliły, że ostateczne określenie wysokości udziału stron w realizacji nastąpi w aneksie do umowy przygotowanym po rozstrzygnięciu przetargu na ww. zadanie.

W umowie wskazano, że udział inicjatora w realizacji inwestycji został przekazany w formie darowizny w wysokości 25.000 zł na rzecz strony pozwanej oraz że przekazany udział inicjatora na realizację inwestycji pn. „Budowa drogi w ul. (...) w S. – etap I; budowa oświetlenia drogowego” obejmuje kwotę wynikającą z realizacji etapu budowy oświetlenia drogowego oraz przewidywany udział w realizacji kolejnego etapu obejmującego budowę nawierzchni drogi wraz z odwodnieniem. W umowie wskazano też, że w przypadku nie wyłonienia wykonawcy robót w toku procedury przetargowej realizacja zostanie przerwana, a przekazane przez inicjatora w formie darowizny środki finansowe zostaną zwrócone inicjatorowi.

Strony ustaliły, że osobami odpowiedzialnymi za realizację inwestycji będą z ramienia (...), a z ramienia inicjatora – powód, którzy zobowiązani są do dokonania odbioru każdego etapu realizacji zadania, a po zakończeniu realizacji zadania – dokonania odbioru końcowego oraz m.in. rozliczenia rzeczowo-finansowego. Do umowy przystąpili właściciele posiadający łącznie 29 działek gruntu przy ul. hebanowej w S. tj. powód oraz U. Z., B. C., L. S., A. Ł., P. P. (1), D. Z., J. Ś., M. J., H. W., A. B., R. G., D. G., M. G., A. N., K. P., P. T., A. T., A. A., B. B., R. W., T. G., R. K., T. W., W. B., M. K. (1).

Dowód: - umowa (...).222 (...) o realizację inwestycji w trybie inicjatyw lokalnych w 2009 r. z dnia 24.11.2009 r. wraz z załącznikiem – k. 27-31, 135-137

- zeznania świadka C. S. – nośnik zapisu – k. 214,

- zeznania świadka A. L. – nośnik zapisu – k. 214

- przesłuchanie powoda - nośnik zapisu – k. 225

Zatwierdzenie projektu budowlanego oraz udzielenie pozwolenia na budowę linii kablowej oświetlenia zewnętrznego ulicy hebanowej w S. nastąpiło w decyzji nr (...) Starostwa Powiatu (...) z dnia 23 września 2008 r. na rzecz inwestora J. K., który w dniu 19 października 2009 r. wyraził zgodę na przeniesienie pozwolenia na budowę na rzecz Gminy K..

Dowód: - zgoda na przeniesienie pozwolenia na budowę z dnia 19.10.2009 r. – k.32,

- decyzja nr (...) z dnia 23.09.2008 r. Starosty Powiatu (...) – k.33-34

I etap inwestycji został zakończony w roku 2010. Pismem z dnia 07.04.2010 r. strona pozwana wyznaczyła termin odbioru robót budowlanych na 09.04.2010 r.

Dowód: - pisma z dnia 7.04.2010 r. – k.35

- przesłuchanie powoda - nośnik zapisu – k. 225

W związku z zakończeniem I etapu inwestycji U. Z. oraz powód, działając w imieniu własnym oraz właściciele określonych działek – mieszkańców przy ul. (...) w S., określając się jako Komitet (...) ul. (...) w S., złożyli w dniu 22 września 2010 r. wniosek o rozpoczęcie w 2011 r. II etapu inwestycji budowy drogi: przebudowa drogi wraz z odwodnieniem nawierzchni. Całkowity koszt inwestycji II etapu budowy oszacowano w we wniosku na kwotę 1.444.839,90 zł na podstawie kosztorysu inwestorskiego. Udział finansowy w przeliczeniu na gospodarstwo domowe/działkę budowlaną określono na 2.666 zł. Udział inicjatora w całości kosztów inwestycji ustalono na 10 %, a zadeklarowana wielkość współfinansowania przez inicjatora została ustalona na 144.483,99 zł. We wniosku powołano się na dotychczas złożone oświadczenia woli właścicieli działek przy ul. (...), złożone wraz z wnioskiem o rozpoczęcie I etapu budowy drogi.

Dowód: - wniosek o rozpoczęcie inwestycji z dnia 22.09.2010 r. k. 36-37

- zeznania świadek A. L. – nośnik zapisu – k. 214

- przesłuchanie powoda - nośnik zapisu – k. 225

Decyzją nr (...) z dnia 30 lipca 2010 r. Starostwo Powiatu (...) zatwierdziło projekt budowlany oraz zezwoliło W. F., działającemu w imieniu strony pozwanej, na budowę drogi przy ul. (...) w S. wraz z odwodnieniem nawierzchni.

Dowód: - protokół zdawczo-odbiorczy nr 1/09/2010 – k.39,

- decyzja nr (...) z dnia 30.07.2010 r. Starosty Powiatu (...) – k.40

Pomimo licznych starań ze strony powoda nie doszło do sformalizowania etapu II budowy w postaci podpisania przez strony umowy o realizację II etapu inwestycji w trybie inicjatyw lokalnych. Mimo tego inwestycja była prowadzona i została sfinalizowana. W dniu 19 czerwca 2012 r. nastąpił odbiór inwestycji przez stronę pozwaną. W związku z tym, że I etap nie został rozliczony oddzielnie, mieszkańcy ul. (...) podjęli starania by rozliczyć koszty z obydwu etapów inwestycji. Po ustaleniach z C. S., który był odpowiedzialny za realizację budowy ze strony pozwanej, okazało się, że rzeczywiste koszty realizacji I etapu budowy wyniosły 76.955,70 zł i udział finansowy mieszkańców ul. (...) wyniósł zgodnie z zawartą umową 10 % z tych kosztów realizacji tj. 7.695,57 zł. Natomiast rzeczywiste koszty drugiego etapu budowy wyniosły 764.625,95 zł, a udział finansowy mieszkańców na poczet II etapu budowy wyniósł łącznie 145.311,93 zł. Gdyby przyjąć, że udział finansowy mieszkańców ul. (...) winien wynieść 10 % w II etapie budowy, łączna nadpłata właścicieli działek - mieszkańców ul. (...) wyniosła 68.849,34 zł. W dniu 26 października 2012 r. powód jako przewodniczący Komitetu (...) na ul. (...) w S. złożył wniosek o rozliczenie rzeczowo-finansowe obu etapów budowy poprzez zwrot na rzecz właścicieli działek - mieszkańców ul. (...) nadpłaty udziału finansowego w stosunku do rzeczywistego kosztu inwestycji wynoszącej według ówczesnych obliczeń powoda 68.849,99 zł.

Dowód: - protokół odbioru zadania pn. „Budowa drogi wraz z kanalizacją deszczową w ul. (...) w S.” z dnia 19.06.2012 r. – k.138

- rozliczenie budowy drogi na ul. (...) w S. z 19.10.2012 r. – k.46

- notatka służbowa z dnia 26.10.2012 r. – k.47,

- wniosek o rozliczenie rzeczowo-finansowe budowy – k.48-49, 140,

- potwierdzenie przelewu z dnia 6.09.2010 r.,

- wykaz kopii faktur i rachunków dot. budowy drogi ul. (...) w S. – k.50,

- faktura z dnia 02.10.2007 r. – k.51,

- faktura z dnia 27.11.2007 r., - k.54

- faktura z dnia 22.02.2008 r., - k.55

- faktura z dnia 15.12.2008 r., - k.58

- potwierdzenie przelewu z dnia 12.01.2009 r. – k.59,

- potwierdzenie przelewu z dnia 23.04.2009 r. – k.60,

- potwierdzenie przelewu z dnia 25.09.2009 r. – k.

- faktura z dnia 30.06.2009 r.,

- potwierdzenia przelewu z dnia 29.07.2009 r. – k.64,

- faktura z dnia 30.12.2009 r. – k.66,
- potwierdzenie przelewu z dnia 24.02.2004 r. – k.67,
- potwierdzenie przelewu z dnia 06.09.2010 r. – k.68,
- potwierdzenie przelewów z dnia 22.08.2010 r. i 14.09.2010 r. – k.69,
- faktura z dnia 13.09.2010 r. – k.70,
- potwierdzenie przelewu z dnia 13.10.2010 r. – k.71,
- zeznania świadka C. S. – nośnik zapisu – k. 214,
- przesłuchanie powoda - nośnik zapisu – k. 225

Strona pozwana pismem z dnia 16.11.2012 r. potwierdziła wysokości udziałów finansowych mieszkańców ul. (...) w obu etapach budowy, odmówiła jednak zwrotu kwot z tytułu rozliczenia II etapu budowy, wskazując m.in. na niewłaściwą interpretację ustaleń dokonanych przez inicjatora i pozwaną. W późniejszym okresie powód jako przewodniczący Komitetu (...) na ul. (...) w S. prowadził ze stroną pozwaną korespondencję w sprawie rozliczenia II etapu budowy, wzywając ją jeszcze kilkakrotnie do zwrotu nadpłaty, jednak strona pozwana konsekwentnie odmawiała zwrotu na rzecz mieszkańców ul. (...) kwot z tego tytułu.

Dowód: - pismo z dnia 16.11.2012 r., - k.72

- pismo w sprawie odpowiedzi na wniosek z dnia 26.11.2012 r., - k.73,
- pismo do Burmistrza Miasta i Gminy K. z dnia 3.12.2012 r. – k.74
- pismo z dnia 17.12.2012 r. – k.75-76,
- wezwanie do zapłaty z dnia 22.08.2013 r. – k.83
- odpowiedź na wezwanie z dnia 10.09.2013 r., - k.85
- przesłuchanie powoda - nośnik zapisu – k. 225
- przesłuchanie Burmistrza A. K. w charakterze strony pozwanej - nośnik zapisu – k. 229

Powód zawarł w toku procesu z kilkunastoma właścicielami działek – mieszkańcami przy ul. (...) w S. biorącymi udział w inicjatywie budowy drogi, tj. P. T., A. Ł., P. P. (2), D. Z., T. W., H. W., U. Z., M. G., D. G., M. N. (2), K. P., R. G., K. Ś., M. K. (1), umowy przelewu na rzecz powoda wierzytelności w kwotach po 2.374,12 zł, wynikających z roszczenia wobec strony pozwanej o zwrot środków pieniężnych przez stronę pozwaną, związanych z realizacją inicjatywy lokalnej budowy ul. (...) w S. wraz z wszelkimi przysługującymi tej wierzytelności prawami, oraz zawiadomił o cesji wierzytelności stronę pozwaną.

Dowód: - zawiadomienie o cesji wierzytelności z dnia 19.11.2014 r. – k. 14 akt tut. Sądu I Co 638/15 – w załączeniu akt,

- umowy przelewu wierzytelności – k. 15-30 akt tut. Sądu I Co 638/15 – w załączeniu akt.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się zasadne.

Zgodnie z art. 405 Kodeksu cywilnego (Kc) kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Zgodnie z art. 410 § 1 i 2 Kc przepisy artykułów poprzedzających stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego; świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Zgodnie z art. 379 § 1 i § 2 Kc jeżeli jest kilku dłużników albo kilku wierzycieli, a świadczenie jest podzielne, zarówno dług, jak i wierzytelność dzielą się na tyle niezależnych od siebie części, ilu jest dłużników albo wierzycieli. Części te są równe, jeżeli z okoliczności nie wynika nic innego.

W niniejszej sprawie okoliczności faktyczne były w zasadzie bezsporne między stronami, gdyż strona pozwana w istocie ich nie zakwestionowała, o czym świadczą zresztą – pokrywające się ze sobą w ogromnej większości lub ewentualnie uzupełniające się nawzajem – dokumenty, złożone jako dowody w sprawie, oraz uzupełniające je w istocie zeznania świadków i przesłuchanie stron; strony spierały się bowiem raczej o kwestie natury prawnej, w szczególności o ocenę prawną dokonanych czynności faktycznych, a przede wszystkim o charakter wpłat dokonywanych przez właścicieli działek – mieszkańców ul. (...) w S., w tym m.in. przez powoda, na rzecz strony pozwanej w ramach realizacji inwestycji budowy (przebudowy) drogi wraz z oświetleniem i odwodnieniem – ulicy (...) w S..

W pierwszej kolejności należało jednak rozważyć najdalej idący zarzut strony pozwanej dotyczący braku legitymacji czynnej powoda w niniejszej sprawie. W ocenie Sądu zarzut ten jest bezzasadny. Powód z oczywistych względów posiada zdolność procesową, co zostało zresztą już przesądzone poprzez prawomocne oddalenie wniosku strony powodowej o odrzucenie pozwu w niniejszej sprawie.

Ponadto nie można zgodzić się ze stroną pozwaną, że powód jako osoba fizyczna nie może dochodzić samodzielnie roszczenia będącego przedmiotem sprawy, gdyż legitymację czynną w tym zakresie posiadałby jedynie Komitet (...) na ul. (...) w S..

Bezspornie w niniejszej sprawie miały zastosowanie, oprócz wyżej wymienionych, odpowiednie przepisy ustawy z dnia 24.04.2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Zgodnie z art. 19b ust. 1 pkt 1 tej ustawy w ramach inicjatywy lokalnej mieszkańcy jednostki samorządu terytorialnego bezpośrednio, bądź za pośrednictwem organizacji pozarządowych, lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 mogą złożyć wniosek o realizację zadania publicznego do jednostki samorządu terytorialnego, na terenie której mają miejsce zamieszkania lub siedzibę, w zakresie m.in.: działalności, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 13, obejmującej w szczególności budowę, rozbudowę lub remont dróg, kanalizacji, sieci wodociągowej, budynków oraz obiektów architektury stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego. Zgodnie z art. 19d tej ustawy po uwzględnieniu wniosku, o którym mowa w art. 19b ust. 1, organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego zawiera na czas określony umowę o wykonanie inicjatywy lokalnej z wnioskodawcą. Zgodnie z art. 19e tej ustawy zobowiązanie wnioskodawcy może polegać na świadczeniu pracy społecznej, na świadczeniach pieniężnych lub rzeczowych. Zgodnie z art. 19h tej ustawy w zakresie nieuregulowanym w ustawie, do umowy o wykonanie inicjatywy lokalnej stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny.

Przepisy ww. ustawy nie przewidują zatem obowiązku, by wnioskodawcą, a następnie stroną umowy, o charakterze już bezspornie cywilnoprawnej, o realizację jednej z inwestycji wymienionej w tej ustawie, był podmiot zorganizowany w jakiś formalno-prawny sposób, w szczególności posiadający osobowość prawną lub tzw. ułomną osobą prawną w rozumieniu art. 33 i 33¹ Kc, lecz mówi o mieszkańcach, a więc o grupie osób fizycznych, wyróżnionych od innych jedynie łącznikiem zamieszkiwania na określonym terytorium, nie wymagając od nich spełnienia żadnego kryterium formalnego zorganizowania się. Mieszkańcy mogą się też dla swoich potrzeb i swojej wygody, w szczególności dla sprawnego, szeroko pojętego zarządzania ze strony mieszkańców procesem realizacji inwestycji, w jakiś sposób się zorganizować poprzez nazwanie się jakąś grupą, zespołem lub komitetem, jak w niniejszej sprawie, oraz poprzez wyznaczenie osoby lub grupy osób do kontaktów z drugą stroną inwestycji (w tym przypadku gminą), lub nawet

udzielić im pełnomocnictwa w określonym zakresie (w tym również w znaczeniu cywilnoprawnym), lecz samo to w sobie nie oznacza, że powstaje w ten sposób osobny podmiot, który na gruncie cywilnoprawnym, miałby własne i odrębne od tworzących go osób fizycznych, prawa i obowiązki, a więc by miał własną zdolność prawną i zdolność do czynności prawnych. Oczywiście przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie nie zabraniają formalno-prawnego zorganizowania i do takiej inicjatywy mogą też przystąpić czy to osoby prawne, tworzone przez mieszkańców czy też ewentualnie tzw. ułomne osoby prawne (np. wspólnoty mieszkaniowe), czyli jednostki którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną, tworzone przez mieszkańców. W ocenie Sądu taka sytuacja jednak w niniejszej sprawie nie miała miejsca. Zgodzić się bowiem należy ze stanowiskiem powoda, że tzw. Komitet (...) – ul. (...) w S., tworzony przez powoda i innych właścicieli działek budowlanych przy tej ulicy - mieszkańców ul. (...), był jedynie wielością osób fizycznych, których nie łączył żaden „łączny” stosunek prawny, nieposiadającą osobowości czy zdolności prawnej oraz nieprzewidzianą przez żaden akt prawny ani stosunek prawny. Dlatego ww. Komitetu nie należy, jeżeli chodzi o roszczenie dochodzone w niniejsze sprawie, traktować jako osobnego od poszczególnych mieszkańców ul. (...) podmiotu prawa, lecz jako nazwę określającą tych mieszkańców, z których każdy może posiadać samodzielne roszczenie wobec strony pozwanej.

Zgodzić się należy z powodem, że tzw. Komitet (...) na ul. (...) nie był stowarzyszeniem ani stowarzyszeniem zwykłym działającym na podstawie ustawy prawo o stowarzyszeniach, będąc luźnym zgrupowaniem mieszkańców ul. hebanowej nieposiadającym osobowości prawnej. Nie ujawniło się, ani tym bardziej nie zostało wykazane, by ów Komitet m.in. stworzył własny statut zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 07.04.1989 r. - prawo o stowarzyszeniach (dalej jako p.s.) a także by został wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego na podstawie art. 8 p.s. Ponadto nie ujawniło się, by Komitet (...) stanowił również stowarzyszenie zwykłe, gdyż nie posiadał własnego regulaminu funkcjonowania wymaganego na podstawie art. 40 ust. 2 p.s., ani nie utrzymywał się ze składek członkowskich zgodnie z art. 42 ust. 2 p.s.

Nie można też przyjąć, w ocenie Sądu, by Komitet (...) stanowił też organizację pożytku publicznego w rozumieniu ww. ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, gdyż nie spełniał żadnej z sześciu przesłanek wskazanych w art. 20 ww. ustawy. Komitet (...) – ul. (...) w S. nie był też żadną organizacją pozarządową ani osobą prawną lub jednostką określoną w art. 3 ust. 3 pkt ww. ustawy oraz spółką określoną w art. 3 ust. 3 pkt 4 ww. ustawy prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Mieszkańcy złożyli wniosek o realizację inwestycji budowy drogi do strony pozwanej na podstawie art. 19 b ww. ustawy, a nie za pośrednictwem organizacji pozarządowych czy podmiotu z art. 3 ust. 3 ww. ustawy.

Zgodzić się należy z powodem, że nieadekwatne jest orzecznictwo powołane przez stronę pozwaną w tym zakresie, gdyż dotyczy komitetu społecznego przewidzianego i utworzonego na podstawie § 2 ust. 2 ww. uchwały nr 60 Rady Ministrów z dnia 13.04.1984 r. w sprawie czynów społecznych oraz pomocy państwa w ich organizowaniu i realizacji, która została uchylona z dniem 11 maja 1996 r. Regulacja ta odnosiła się do czynów społecznych, które były charakterystyczne dla starego systemu państwowego, i jest już nieaktualna w obecnym stanie prawnym.

Zwrócić należy uwagę, że już we wniosku z dnia 27.09.2007 r., pierwotnym wobec tych, które stanowiły przedmiot niniejszej sprawy, osoby reprezentujące mieszkańców przy ul. (...) tworzących Komitet (...), w tym powód, określili swoją formę organizacyjną, nie jako osobę prawną czy podmiot nieposiadający osobowości prawnej, lecz jako osoby fizyczne i to samo dotyczy dalszych wniosków tj. z dnia 29.09.2008 r. oraz wniosku z dnia 22.09.2010 r.) i jest to zgodne z dokumentami zatytułowanymi „oświadczenie woli”, jakie złożył każdy mieszkaniec osobno w formie deklaracji o dobrowolnym udziale w inwestycji lokalnej w postaci środków finansowych lub rzeczowych (w wysokości ówczesnie 1/30 z 10 % całości inwestycji z uwagi na ówczesną ilość działek, których właściciele chcieli wziąć udział w tej inwestycji). Wskazanie określonego udziału na każdą działkę w postaci określonego ściśle ułamka z 10 % całości inwestycji tym bardziej wskazuje na jednostkowe podejście do inwestycji budowy drogi w stosunku do każdego z mieszkańców. Oświadczenia woli stanowiły zarazem samodzielny podpis pod wnioskiem o rozpoczęcie inwestycji. Ponadto umowa o realizację inwestycji z dnia 24.11.2009 r. została zawarta, jak wynika z jej treści, między stroną pozwaną a pojedynczymi mieszkańcami ul. (...) – właścicielami działek budowlanych przy niej położonych, jedynie reprezentowanymi przez U. Z. i powoda. Przyjąć należy zatem, że jedynie dla ułatwienia wszyscy mieszkańcy zostali

nazwani zbiorczo inicjatorem stanowiącym stroną powyższej umowy, a utworzenie tzw. Komitetu (...) miało na celu ułatwienie komunikacji między stroną pozwaną, wykonawcami drogi a wszystkimi mieszkańcami. Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego mieszkańcy wytypowali dwie zaufane osoby tj. U. Z. oraz powoda w celu reprezentacji wszystkich mieszkańców zainteresowanych inwestycją budowy drogi przy ul. (...). Zatem w niniejszej sprawie Komitet był jedynie zgrupowaniem pojedynczych mieszkańców jedynie reprezentowanych przez powoda oraz U. Z..

Należy też zwrócić uwagę, że wspólność łączna praw, rzeczy czy ich zbiorów jest wyjątkiem od ogólnej zasady wspólności w określonych udziałach i dotyczy takich ściśle określonych w przepisach sytuacji prawnych jak majątek wspólny małżeński, majątek spadkowy, czy wspólność określona w przepisach szczególnych (np. wspólnota gruntowa). Nie inaczej jest ze stosunkiem współwłasności rzeczy. Zgodnie z art. 196 § 1 i § 2 Kc współwłasność jest albo współwłasnością w częściach ułamkowych, albo współwłasnością łączną; współwłasność łączną regulują przepisy dotyczące stosunków, z których ona wynika. Istnieje zatem domniemanie, że współwłasność jest współwłasnością w częściach ułamkowych, a nadto, że udziały współwłaścicieli są równe (art. 197 Kc). Wobec powyższego zgodzić się należy z powodem, że strona pozwana myli się, że wobec mieszkańców zachodzi współwłasność łączna środków pieniężnych, gdyż po stronie mieszkańców zachodzi w istocie współuczestnictwo formalne, dlatego każdy z nich z osobna może dochodzić swoich praw, a wobec tego powód był uprawniony do wytoczenia powództwa w niniejszej sprawie, przynajmniej z własnego prawa (bo jak się okazało w toku procesu powód nabył od sporej grupy innych mieszkańców wierzytelności z tytułu takich samych roszczeń jak roszczenie powoda dochodzone w niniejszej sprawie), przeciwko stronie pozwanej.

Bezzasadny był też zarzut strony pozwanej, iż środki pieniężne wpłacane przez mieszkańców – właścicieli działek przy ul. (...) należy uważać za darowiznę, a co za tym idzie nie mogą podlegać zwrotowi na rzecz mieszkańców. Istotnie, w dosłownej treści umowy (...) (...) z dnia 24.11.2009 r. o realizację inwestycji w trybie inicjatyw lokalnych w 2009 r., mowa jest w § 4 ust. 5 i ust. 7 o tym, że udział inicjatora w realizacji inwestycji został przekazany w formie darowizny w wysokości 25.000 zł na rzecz strony pozwanej, jednak zgodnie z art. 65 § 1 i 2 Kc oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje, przy czym w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Dlatego w ocenie Sądu dosłowna treść tej umowy nie może to mieć decydującego znaczenia dla oceny prawnej charakteru wpłat dokonywanych przez mieszkańców (w imieniu których działali głównie powód i U. Z.) na rzecz strony pozwanej na realizację inwestycji budowy (przebudowy) drogi.

Zgodzić się należy z powodem, że rozumieniu ww. zapisów jako darowizny przeczy sama istota darowizny. Zgodnie bowiem z art. 888 § 1 Kc przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku. Darowizna zakłada więc wprawdzie, że świadczenie jest dobrowolne (jak udział finansowy powoda i nie jest w żaden sposób ekwiwalentne. Odbywa się ono bowiem kosztem majątku obdarowanego, a więc bez żadnego świadczenia ekwiwalentnego, wzajemnego. Tymczasem świadczenie powoda miało charakter ekwiwalentny w sensie prawnym do świadczenia strony pozwanej jako podmiotu realizującego inwestycję i wnoszącego swój udział finansowy (choć oczywiście nie w sensie ekonomicznym z uwagi na zasadniczą dysproporcję udziału powoda i innych mieszkańców – 10 % do udziału strony pozwanej – 90 %). Przeciwno rozumieniu udziału finansowego powoda jako darowizny przemawiają też zapisy samej umowy, zgodnie z którymi: w § 5 ust. 7 przewidziano, że w przypadku nie wyłonienia wykonawcy robót w toku procedury przetargowej realizacja zostanie przerwana, a przekazane przez inicjatora w formie darowizny środki finansowe zostaną zwrócone inicjatorowi, a w § 6 ww. umowy mowa jest o rozliczeniu rzeczowo-finansowym po zakończeniu zadania. Gdyby udział powoda miał charakter darowizny, zapisy te byłyby zbędne lub nie mogłyby znaleźć się w takiej umowie z uwagi na ich sprzeczność z istotą darowizny jako nieodpłatnego i nieodwołalnego - co do zasady - przysporzenia kosztem swojego majątku, bez konieczności jakiegokolwiek rozliczenia. Ponadto zgodzić się należy z powodem, że określenie wpłaconych środków przez pozwaną jako darowizny jest sprzeczne z istotą inicjatywy lokalnej, polegającej na realizacji wspólnego przedsięwzięcia przez mieszkańców oraz jednostkę samorządu terytorialnego w celu osiągnięcia wspólnego celu, a nie w celu dokonania przesunięć majątkowych między stronami.

W ocenie Sądu należy też bez żadnych wątpliwości przyjąć, że powyższe rozważania dotyczą również realizacji II etapu budowy, gdyż w ocenie Sądu, mimo braku podpisania stosownego dokumentu, strony zawarły w sposób dorozumiany umowę o realizację również tego etapu budowy, polegającego na już budowie drogi (nawierzchni) ul. (...) wraz z odwodnieniem, na takich samych zasadach i warunkach, jak przewidzianych w umowie o I etap budowy (budowy oświetlenia ulicy), gdyż jak wynika z ustalonego stanu faktycznego już w umowie o I etap strony przewidziały kontynuację budowy (przebudowy) w postaci II etapu (§ 4 ust. 6 tej umowy) oraz że dokonane już wpłaty w ramach tego etapu budowy obejmują kwotę wynikającą z realizacji tego etapu budowy oraz przewidywany udział w realizacji II etapu obejmującego budowę nawierzchni drogi wraz z odwodnieniem. Nadto mimo, że nie doszło do podpisania przez strony umowy o realizację II etapu inwestycji, była ona prowadzona, strona pozwana przyjmowała kolejne wpłaty mieszkańców na poczet ich udziału w inwestycji, która ostatecznie została sfinalizowana odbiorem całości przez stronę pozwaną.

W niniejszej sprawie ostatecznie dokładnie określono udział stron w całej inwestycji. Jak wynika też ze stanu faktycznego I etap budowy został w istocie z mieszkańcami ul. (...) rozliczony finansowo, natomiast przy II etapie budowy mieszkańcy – właściciele działek przy ul. (...) w S. wpłacili udział w kosztach inwestycji przekraczający 10 % wcześniej deklarowany udziału. Koszty drugiego etapu inwestycji wyniosły 764.625,95 zł. Zgodnie zatem z ustaleniami, że udział inicjatora będzie wynosił 10 % to łączna kwota jaką powód i innymi mieszkańcy – właściciele działek powinni byli zapłacić wynosi 76.462,59 zł, natomiast mieszkańcy w rzeczywistości wpłacili łącznie kwotę 145.311,93 zł. Z matematycznego wyliczenia wynika więc, że mieszkańcy wpłacili stronie pozwanej o 68.849,34 zł za dużo. Ponieważ zaś działek, których właściciele partycypowali w przedsięwzięciu było 29 (a z okoliczności sprawy wynika, że to kryterium było decydujące o udziale danego mieszkańca w finansowaniu przez niego inwestycji), dlatego powód jako właściciel jednej z tych działek, powinien był wpłacić stronie pozwanej kwotę w wysokości 2.636,16 zł. W związku z nierozliczeniem się strony pozwanej z inicjatorem powód zapłacił jednak kwotę 5.010,76 zł, tj. o 2.374,12 zł więcej niż powinien wynieść jego udział. Tą kwotę zatem strona pozwana ma obowiązek zwrócić powodowi na zasadzie art. 405 w zw. z art. 410 Kc i art. 379 § 1 i 2 Kc, jako że podstawa świadczenia odpadła w tej części, wskutek tego, że inwestycja okazała się tańsza niż zakładano.

Również bezzasadny okazał się zarzut strony pozwanej, iż żądanie pozwu, nie zasługuje na ochronę na podstawie art. 5 Kc, z uwagi na sprzeczność z zasadami współżycia społecznego, rozumianymi jako zasady słuszności oraz sprzeczność ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa. Powód słusznie zauważył, że budowa dróg należy do zadań własnych gminy (art. 7 ust. 1 pkt 2 ustawy o samorządzie gminnym). Ponadto już samo podjęcie uchwały z dnia 23.02.2007 r. nr V/56/07 Rady Miejskiej w K. wskazuje, że strona pozwana dostrzegała potrzebę wspierania jej mieszkańców w poprawie istniejącej infrastruktury m.in. drogowej, co czyni ją atrakcyjniejszą dla potencjalnych mieszkańców, a co wiąże się z jej szeroko pojętym rozwojem. Nadto, jak już wyżej wskazano, istotą inicjatywny lokalnej jest realizacja wspólnego przedsięwzięcia; nie oznacza to jednak konieczności rezygnacji przez strony z odpowiednich rozliczeń, nawet jeśli udział jednej ze stron był znacznie większy niż udział drugiej ze stron, gdyż wspólny cel stron jest realizowany z dwie strony, z których jedna jest ekonomicznie i organizacyjnie słabsza (mieszkańcy) a druga – nieporównanie w tym zakresie silniejsza (jednostka samorządu terytorialnego).

Należało zatem zasądzić od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę dochodzoną w pozwie wraz z żądanymi odsetkami ustawowymi od tej kwoty, o czym orzeczono w pkt I wyroku.

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 455 Kc w zw. z art. 481 § 1 i 2 Kc, gdyż zgodnie z zasługującym na aprobatę poglądem, wyrażonym w orzecznictwie sądowym (wyrok SN z dnia 3 kwietnia 1998 r., III CKN 436/97, OSNC 2001, nr 3, poz. 36; wyrok SN z dnia 28 kwietnia 2004 r., V CK 461/2003, niepubl.) zobowiązanie z tytułu nienależnego świadczenia jest zobowiązaniem bezterminowym, a więc zgodnie z art. 455 Kc, jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Staje się ono wówczas wymagalne i wierzyciel może naliczać dłużnikowi, który opóźnia się z jego spełnieniem, odsetki ustawowe za opóźnienie. Skoro zatem z ustalonego stanu faktycznego wynika, że powód już w dniu 26.10.2012 r. wezwał stronę pozwaną do zwrotu nadpłaconej przez mieszkańców kwoty tytułem

realizacji inwestycji budowy (przebudowy) drogi – ul. (...) w S., w tym m.in. kwoty dochodzonej pozwem w niniejszej sprawie, strona pozwana winna była niezwłocznie kwotę należną powodowi zwrócić, a skoro tego nie uczyniła, powód może skutecznie domagać się zasądzenia odsetek za opóźnienie w wysokości ustawowej od dnia 27.10.2012 r. do dnia zapłaty.

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt II wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 3 Kpc mając na uwadze, że powództwo zostało w całości uwzględnione. Zasądzona od strony pozwanej na rzecz powoda kwota 736 zł stanowi celowe w rozumieniu art. 98 § 1 i 3 Kpc koszty procesu poniesione przez powoda celem obrony jego praw (na które składały się kwota 119 zł tytułem opłaty od pozwu, kwota 600 zł tytułem należnej opłaty, stosownie do wartości przedmiotu sporu, za czynności pełnomocnika powoda będącego adwokatem oraz 17 zł tytułem kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa). Wysokość stawki zastępstwa procesowego powoda znajduje uzasadnienie w § 6 pkt 3 Rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. (Dz. U. nr 163 z dnia 3 października 2002 r., poz. 1348 z późn. zm.).

Z uwagi na powyższe orzeczono jak w sentencji wyroku.